

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะนำเสนอเนื้อหาเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 มาตรฐานค่า (Rating Scale) ตอนที่ 2 นิสัยในการเรียน ซึ่งจะมีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 มาตรฐานค่า (Rating Scale)

1. ความหมายของมาตรฐานค่า
2. ชนิดของมาตรฐานค่า
3. ปัญหาและสาเหตุที่เกิดความคลาดเคลื่อนจากการใช้มาตรฐานค่า
4. การปรับปรุงแก้ไขการใช้มาตรฐานค่าให้มีประสิทธิภาพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานค่า

ตอนที่ 2 นิสัยในการเรียน

ตอนที่ 1 มาตรฐานค่า (Rating Scale).

ความหมายของมาตรฐานค่า

มาตรฐานค่ามีชื่อเรียกในภาษาไทยหลายชื่อ แต่ที่ใช้บ่อย ๆ ได้แก่ มาตรฐานค่า ส่วนประมาณค่า มาตรฐานค่า แบบประมาณค่า แบบประเมินค่า โดยที่ทุกคำมาจากภาษาอังกฤษว่า rating scale ในที่นี้จะใช้คำว่ามาตรฐานค่า ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Mchsens (1984) กล่าวว่า มาตรฐานค่า เป็นกระบวนการที่จัดเตรียมขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อให้ในการรายงานหรือจัดบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้ โดยที่สามารถบอกตำแหน่งหรือปริมาณของสิ่งที่สังเกตได้ ซึ่งจะใช้ก็ต่อเมื่อไม่สามารถหาเครื่องมืออื่นที่

เหมาะสมกว่าได้ ผู้ที่ให้ความหมายในการทำงานเดียวกันนี้ คือ Travers (1955) และ เทรฟเวอร์ ยังเพิ่มเติมว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสรุปผลได้อย่างชัดเจน ภายใต้ขอบเขตที่ต้องการ

Good (1959) ให้ความหมาย มาตรฐานค่าว่า หมายถึงเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลงาน ความคิดเห็น หรือลักษณะอื่นๆ ของบุคคล โดยเฉพาะลักษณะที่วัดได้ยาก ซึ่งผู้ประเมินจะตัดสินให้ค่าตัวเลขเพื่อแสดงปริมาณของลักษณะที่ถูกประเมิน ในความหมายนี้ Schwartz; โกวิท ประวาลพฤษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวทย์; และอเนก เขียรอนุกุลบุตร (1957, 2527, 2524) ให้การสนับสนุน

นอกจากนี้ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานค่าว่า หมายถึง แบบวัดที่มีข้อความหรือข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะให้ผู้ให้พิจารณา พร้อมกับมีคำตอบที่แสดงความเข้มของความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้ดังกล่าวพอสรุปได้ว่า มาตรฐานค่า หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยในการตีค่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาอันเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม วัดได้ยาก ออกมาเป็นค่าเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถใช้ในการประเมินกระบวนการ ผลิต และบุคคลิกภาพทางสังคมของมนุษย์ โดยมีข้อตกลงว่าสเกลให้ค่าเป็นแบบช่วงที่เท่า ๆ กัน และมาตรฐานค่าประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ วนที่เป็นข้อความ หรือ สิ่งเร้า กับส่วนที่เป็นคำตอบหรือสเกลซึ่งแสดงถึงระดับความเข้มของพฤติกรรมหรือคุณลักษณะ นั้น ๆ

ชนิดของมาตรฐานค่า

มาตรฐานค่าสามารถแบ่งได้หลายชนิดตามคุณสมบัติของเกณฑ์ที่นำมาใช้ ดังนี้คือ

1. แบ่งตามประโยชน์การใช้แบ่งได้ 3 ลักษณะคือ

1) มาตรฐานวัดกระบวนการ (Process) เป็นมาตรฐานค่าที่ใช้สำหรับวัดการปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการวัดคุณภาพในแง่วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน ทักษะการดำเนินงานเป็นสำคัญ

2) มาตรฐานวัดผลผลิต (Product) เป็นมาตรฐานค่าสำหรับวัดในแง่ของคุณภาพของผลผลิตที่มีลักษณะนามธรรม เช่น ดี เลว เพียงใด

3) มาตรฐานเรื่องพัฒนาการและบุคลิกภาพทางสังคม เป็นมาตรฐานค่า สำหรับวัดลักษณะทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น เจตคติ ลักษณะนิสัย ความเห็น เป็นต้น

2. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ

- 1) ใช้ประเมินตนเอง
- 2) ใช้ประเมินผู้อื่น
- 3) ใช้ประเมินทั้งตนเองและผู้อื่น

3. แบ่งตามรูปแบบคำตอบ (Response Formats)

มาตรฐานค่าถือว่าเป็นเครื่องมือที่สร้างได้ง่าย ประหยัดและสามารถนำไปดัดแปลงใช้ได้อย่างกว้างขวาง ดังเช่น Cunningham (1986) ได้กล่าวว่า มาตรฐานค่าเป็นวิธีการประเมินบุคคลที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และยังได้มีการนำมาตรฐานค่ามาใช้ในรูปของแบบสอบถามอย่างแพร่หลายในการวิจัย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการที่จะทำให้ผู้ประเมิน (rater) ตอบมาตรฐานค่าด้วยความเต็มใจมากขึ้น ดังที่ Landy และ Farr (1980) ได้รายงานไว้ในปัจจุบันผลการวิจัยจะขึ้นอยู่กับวิธีการอธิบายลักษณะคำตอบแก่กลุ่มตัวอย่าง

การอธิบายคำตอบของมาตรฐานค่าหรือรูปแบบคำตอบของมาตรฐานค่า (response rating scale format) มีหลายรูปแบบตั้งแต่ไม่มีคำอธิบายจนกระทั่งมีคำอธิบายทุกสเกลของคำตอบ และได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้แตกต่างกันไป ดังเช่น Smith และ Kendal (1963) ได้พัฒนารูปแบบประเมินพฤติกรรม และได้สนับสนุนให้มีการสร้างรูปแบบคำตอบที่ทุกสเกลมีคำอธิบายเพื่อบอกค่าพฤติกรรมที่ใกล้เคียงมากที่สุด แต่ไม่ว่ามาตรฐานค่าจะสร้างได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไป ยังมีสิ่งสำคัญที่ต้องคงลักษณะที่ร่วมกันไว้คือ จะต้องมีส่วนที่เป็นลักษณะที่ต้องการให้ประเมินหรือข้อความ และส่วนคำตอบที่เป็นสเกล ซึ่งส่วนหลังนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้สร้าง ซึ่งรูปแบบที่ต่างกันอาจกำหนดสเกลเป็นตัวเลข ตัวอักษร คำอธิบาย หรือคำคุณศัพท์ก็ได้ นอกจากนี้ยังมีผู้พัฒนารูปแบบคำตอบที่แตกต่างกันมากมาย ดังที่ Guilford กล่าวว่า มาตรฐานค่าแต่ละแบบจะเหมือนกันตรงที่ให้ประเมินสิ่งต่าง ๆ โดยพิจารณาจากระดับของสเกล และผลสุดท้ายจะเป็นผลรวมของจำนวนนับตามที่ประเมินไว้ ความแตกต่างจะอยู่ที่วิธีการจัดตำแหน่ง ชนิดและจำนวนสเกล ตลอดจนความละเอียดของระดับ ฉะนั้นรูปแบบคำตอบ จึงมีความแตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้สร้าง ดังเช่น กิลฟอร์ด

(Guilford, 1954) และ Mchsens (1984) ได้จัดรูปแบบของมาตรประมาณค่า เป็น 5 แบบ ดังนี้

1. แบบตัวเลข (Numerical Scale) เป็นวิธีที่กำหนดสเกลเป็นตัว เลขพร้อมคำนิยามหรือคำอธิบาย แล้วให้ผู้ประเมินเลือกตัวเลขที่ตรงกับความเป็นจริง เช่น สเกลการให้ประเมินค่าของสภาพการทำงาน

5 หมายถึง หนักมาก

4 หมายถึง หนัก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง เบา

1 หมายถึง เบามาก

2. แบบกราฟิก (Graphic Scale) เป็นแบบที่ใช้อย่างกว้างขวาง มากที่สุด เป็นการสร้างสเกลบนเส้นตรง แล้วให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายบนเส้นตรง ที่ใดก็ได้ที่ตรงกับระดับความเข้มของสิ่งที่ประเมิน โดยที่สเกลจะแสดงคำอธิบายไว้

3. แบบสเกลมาตรฐาน (Standard Scale) แบบนี้สเกลที่จัดไว้ให้ จะเป็นชุดมาตรฐาน ผู้ประเมินต้องนำสิ่งที่ต้องการประเมินค่าไปเปรียบเทียบกับชุด มาตรฐานของสิ่งเดียวกันที่จัดไว้แล้ว แต่วิธีการนี้สร้างได้ลำบาก เพราะต้องสร้างชุดที่ เป็นมาตรฐาน จึงไม่นิยมใช้ ที่มีใช้ก็คือการเปรียบเทียบคัดลายมือ

4. แบบแต้มสะสม (Rating by Cumulative Points) แตกต่าง จากแบบอื่นที่วิธีการให้คะแนน ตัวอย่างหนึ่งของวิธีนี้คือการตรวจรายการ (Check-list)

5. แบบบังคับให้เลือก (Forced-choice Ratings) เป็นแบบที่ พัฒนารึ้นเพื่อประเมินบุคคล ผู้ประเมินจะถูกบังคับให้เปรียบเทียบลักษณะเป็นคู่ ๆ แล้วบอกว่ามีลักษณะใดมากกว่า

นอกจากนี้ Turney & Robb (1971) และ Schwartz & Tiedman (1957) มีความเห็นตรงกันว่า ถึงแม้มาตรประมาณค่าจะมีหลายรูปแบบก็ตาม แต่แบบที่เป็นพื้นฐานมี 3 แบบ คือ

1. แบบตัวเลข (Numerical Scale) ให้ตัวเลขบ่งชี้ระดับของลักษณะ หรือพฤติกรรมที่ต้องการประเมิน เช่น ให้ประเมินพฤติกรรมของนักเรียนโดยวงกลมล้อม รอบตัวเลข ตัวเลข 1 เมื่ออยู่ในระดับต่ำ 2 เมื่ออยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลาง 3 เมื่อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 เมื่ออยู่ในระดับสูงกว่าปานกลาง และ 5 เมื่ออยู่ในระดับสูง

ความร่วมมือกับเพื่อนๆ 1 2 3 4 5

ความร่วมมือกับครู 1 2 3 4 5

2. แบบกราฟิก (The Graphic Scale) เป็นวิธีที่เขียนระดับพฤติกรรมบนเส้นตรง โดยผู้ประเมินจะขีดเครื่องหมายลงบนเส้นตรงในตำแหน่งที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่วัดในแต่ละพฤติกรรม ตรงตำแหน่งใดก็ได้ เพื่อขีดค่าประเมิน เช่น ให้ทำเครื่องหมายลงบนเส้นตรงในตำแหน่งที่ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากที่สุด

ความร่วมมือ

ขัดขวาง

เต็มใจเสมอ

3. แบบบรรยาย (Descriptive Scale) แบบนี้แต่ละคุณลักษณะจะอธิบายออกมาเป็นระดับความเข้มของคุณลักษณะนั้น ๆ แล้วให้ผู้ประเมินเลือกระดับพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับบุคคลหรือสิ่งที่ประเมินมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมายลงในช่วงระดับที่เลือกไว้ เช่น ข้อความที่บรรยายพฤติกรรมของนักเรียนตามที่สังเกตได้

นักเรียนคนนี้แข็งแรงหรือไม่

... แข็งแรงและคล่องแคล่ว

... ไม่ใคร่เห็น้อย

... มีความอดทน

... เจื่องหงอย, เห็น้อยหน่าย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2523) แบ่งมาตรฐานประมาณค่าเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบจัดประเภท เป็นการกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่เข้ากับพฤติกรรมไว้ให้ผู้ประเมินเลือก เช่น

เขาเป็นคนขยันเพียงใด

... ขยันมากที่สุด

... ขยันมาก

... ขยันปานกลาง

... ขยันน้อย

... ขยันน้อยมาก

2. แบบกำหนดเป็นตัวเลข แบบนี้ใช้รหัสตัวเลขแทนลักษณะต่างๆ ของพฤติกรรม แล้วให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ลงบนตัวเลข เช่น

เขาเป็นคนคล่องแคล่วเพียงใด

1 2 3 4

1 = ไม่คล่องแคล่วเลย 2 = คล่องแคล่วน้อย
3 = คล่องแคล่วมาก 4 = คล่องแคล่วมากที่สุด

3. แบบกำหนดเป็นกราฟ กำหนดให้ผู้สังเกตการณ์เครื่องหมายถูกตามลักษณะที่เห็นว่าตรงตามสิ่งที่สังเกต ลงบนเส้นกราฟ เช่น

เขาเป็นคนพูดมากเพียงใด

พูดมาก พูดมาก พูดมาก พูดน้อย ไม่พูดเลย
ที่สุด ปานกลาง

วิเชียร เกตสิงห์ (2530) ได้แบ่งรูปแบบของมาตรประมาณค่า เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. แบบใช้ตัวเลข (Numerical Scales) เป็นวิธีกำหนดความหนักเบาหรือระดับของความเห็นเป็นตัวเลข
2. แบบเส้นกราฟ (Graphic Scales) ใช้เส้นแสดงทิศทางและความคิดเห็นบนกราฟ
3. แบบมาตรฐาน (Standard Scales) เป็นแบบที่อาศัยการวิเคราะห์การตอบจากการทดลองใช้ หรือจากการนำแบบสอบถามไปใช้มาแล้ว เพื่อกำหนดว่าการเห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อนั้นจะมีคะแนนเท่าใด เรียกคะแนนว่า "ค่าประจำข้อ" ใครตอบข้อใดจะได้คะแนนเท่ากับค่าประจำข้อนั้น ๆ

นอกจากนี้ Vockell (1983) ได้ให้ตัวอย่างของมาตรประมาณค่าไว้ดังนี้
แบบที่ 1 ให้นำค่าตัวเลขที่ตรงกับระดับพฤติกรรมของนักเรียน ไปใส่หน้าข้อความที่เป็นพฤติกรรมนั้น เช่น

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 4 หมายถึง ดี
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ยังใช้ไม่ได้

... ขอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

แบบที่ 2 เหมือนกับแบบแรกเพียงแต่ให้ผู้ประเมินเลือกตัวเลขที่กำหนด ดังนี้
ฟังคำบรรยายอย่างตั้งใจ

1 2 3 4 5

แบบที่ 3 เป็นแบบกราฟิก โดยให้วงกลมล้อมรอบข้อความที่ตรงกับ
พฤติกรรม เช่น

นักเรียนตั้งใจฟังคำบรรยายเพียงใด

ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ ยังใช้ไม่ได้

แบบที่ 4 เป็นแบบกราฟิก เช่นเดียวกันเพียงแต่ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย
ถูกลงบนเส้นตรงในตำแหน่งใดก็ได้ที่ตรงกับระดับพฤติกรรมที่สังเกตได้ เช่น

นักเรียนตั้งใจฟังคำบรรยายเพียงใด

สนใจเกือบ สนใจ เกือบไม่
ตลอดเวลา สนใจ

จากรูปแบบคำตอบต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว พบว่ารูปแบบที่กล่าวถึงมากที่สุดมี 3
แบบคือ แบบตัวเลข แบบกราฟิก และแบบบรรยาย เพียงแต่จะต่างกันไปบ้างในรายละเอียด
ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

1. แบบตัวเลข (Numerical Scale) กำหนดตัวเลขแสดงระดับมาให้
ผู้ประเมินจะต้องตัดสินลักษณะที่วัดออกมาเป็นตัวเลข
2. แบบกราฟิก (Graphic Scale) สเกลจะเป็นเส้นตรงที่มีคำอธิบายปรากฏ
อยู่เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ผู้ประเมินทำเครื่องหมายที่ใดก็ได้
3. แบบบรรยาย (Descriptive Scale) สเกลจะมีคำบรรยายแสดงระดับ
ความแตกต่างให้เลือกตัดสินใจ

อย่างไรก็ตามสามารถนำทั้ง 3 รูปแบบมาใช้ร่วมกันได้แล้วแต่ความต้องการของ
ผู้สร้าง และลักษณะของสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น อาจมีทั้งตัวเลขและคำบรรยาย หรือ
อาจมีเส้นกราฟพร้อมทั้งตัวเลขและคำอธิบาย โดยการอธิบายยังสามารถแปรเปลี่ยนไปได้อีก
หลายแบบตั้งแต่เป็นคำวิเศษณ์ง่ายๆ จนถึงอธิบายด้วยตัวอย่างพฤติกรรม

ปัญหาและสาเหตุที่เกิดความคลาดเคลื่อนจากการใช้มาตรประมาณค่า

เนื่องจากมาตรประมาณค่ามักใช้กับข้อมูลทางจิตวิทยา อันเป็นสิ่งที่วัดได้ยากและไม่สามารถทราบได้แน่ชัดว่าคำตอบที่ได้จริงหรือเท็จ จึงมีแนวโน้มที่จะมีความคลาดเคลื่อนสูง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้มาตรประมาณค่าขาดความเชื่อถือ เพราะความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากมาตรประมาณค่านี้ ทำให้ข้อมูลมีความเที่ยงและความตรงต่ำ ซึ่งพอจะกล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการใช้มาตรประมาณค่าได้ดังนี้

แหล่งความคลาดเคลื่อน

การใช้มาตรประมาณค่านี้มีแหล่งที่ก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนใหญ่ ๆ 3 แหล่ง คือ

1. ความบกพร่องของเครื่องมือ ซึ่งข้อบกพร่องที่สำคัญของมาตรประมาณค่ามีอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนของคุณลักษณะที่เป็นชุดของสิ่งเร้า และส่วนของคำตอบที่เป็นสเกลแสดงระดับความเข้มของพฤติกรรม ซึ่งความบกพร่องในส่วนของสิ่งเร้าเกิดขึ้น อาจเป็นเพราะ

1) ลักษณะที่เลือกมาไม่มีความสำคัญหรือไม่น่าสนใจ

2) ขาดการอธิบายคุณลักษณะของสิ่งที่เลือกมาให้ประเมินหรืออธิบาย

ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน ทำให้ผู้ตอบหรือผู้ประเมินไม่สนใจและไม่เต็มใจตอบ หรือเต็มใจก็ไม่สามารถตอบได้ตรงตามความเป็นจริงได้ จึงส่งผลให้การประเมินขาดความเที่ยง

ส่วนข้อบกพร่องที่เกิดจากส่วนของคำตอบนั้นอาจเนื่องมาจาก

1) จำนวนช่วงหรือสเกลไม่เหมาะสม

2) การให้ความหมายของสเกลไม่ชัดเจน

3) การให้ความหมายของแต่ละสเกลคาบเกี่ยวกันจนไม่สามารถจำแนก

ความแตกต่างได้

4) ลักษณะการให้ความหมายของสเกลไม่สอดคล้องกับลักษณะที่เป็นสิ่งเร้า

2. ความบกพร่องที่เกิดจากกระบวนการในการประเมิน ซึ่งข้อบกพร่องที่มักจะพบคือคุณลักษณะหรือสิ่งที่ต้องการให้ประเมินมีจำนวนมากเกินไป ผู้ประเมินไม่สนใจและเอาใจใส่ ข้อบกพร่องที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือไม่สามารถหาผู้ประเมินหลายคนมาทำ

การประเมินนักเรียนคนเดียวหรือห้องเดียวได้ ซึ่งการมีผู้ประเมินหลายคนจะเป็นวิธีที่ช่วยลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากแต่ละบุคคลได้

3. ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากตัวผู้ประเมิน ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนหลายประการที่พึงระมัดระวังได้แก่ ความลำเอียงหรือความมีอคติของแต่ละบุคคล (Personal Bias) ผลจากการปฏิสัมพันธ์มาก่อน (Halo effect) ความคลาดเคลื่อนแบบใช้ตรรกผิด (Logical error) และความคลาดเคลื่อนแบบที่เกินหรือขาดจากความเป็นจริง (Error of Leniency)

ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการใช้มาตรฐานค่า

จากการที่แหล่งความคลาดเคลื่อนที่สำคัญมี 3 แหล่งดังกล่าวแล้วนั้น พบว่าแหล่งที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากตัวผู้ประเมินหรือผู้ตอบ ซึ่งความคลาดเคลื่อนที่พบมากในการใช้มาตรฐานค่าได้แก่

1. ความลำเอียงหรือความมีอคติส่วนบุคคลของผู้ประเมิน (Personal Bias) เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นเฉพาะลักษณะนิสัยประจำตัวของผู้ประเมิน ที่มีรูปแบบการประเมินที่เฉพาะ (fixed pattern) ซึ่งมี 3 ชนิด คือ

1) ความคลาดเคลื่อนจากการประเมินที่ให้ค่าสูงกว่าความเป็นจริง (Generosity Error) เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ประเมินให้ค่าคุณลักษณะต่างๆ ของทุกคนในระดับที่ค่อนข้างสูงเพียงด้านเดียว ทำให้ค่าที่ได้สูงกว่าความเป็นจริง

2) ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการประเมินค่าต่ำกว่าความเป็นจริง (Severity Error) เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ประเมินให้ค่าคุณลักษณะต่างๆ ของทุกคนในระดับค่อนข้างต่ำเพียงด้านเดียว

3) ความคลาดเคลื่อนแบบโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Tendency Error) เกิดขึ้นเมื่อผู้ประเมินพยายามหลีกเลี่ยงการให้คะแนนที่ค่อนข้างสูงและค่อนข้างต่ำมาเป็นให้คะแนนในระดับกลางๆ ทำให้คะแนนที่ได้สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง ซึ่งสาเหตุของความคลาดเคลื่อนอาจเป็นเพราะ (Wallage, 1957 อ้างถึงใน นิพนพานสมบัติ, 2528)

(ก) ผู้ประเมินอาจไม่ทราบว่าสิ่งที่เขาประเมินมีนิลล์อยู่ในทางสูงหรือต่ำ

(ข) ผู้ประเมินอาจไม่มีความละเอียดคมในการจำแนกความแตกต่างของสิ่งที่ประเมิน

(ค) อาจเป็นเพราะบุคลิกของผู้ประเมินเป็นคนไม่มั่นคง ไม่กล้าตัดสินใจที่จะให้ค่าสูงหรือค่าต่ำ

(ง) ผู้ประเมินอาจรู้สึกว่าเป็นการไม่ยุติธรรม เพราะเกรงว่าจะเป็นการทำร้ายจิตใจกัน

การประเมินค่าโดยให้ค่าในระดับใดระดับหนึ่งเพียงระดับเดียว จะส่งผลให้เกิดสิ่งไม่พึงประสงค์ 2 ประการคือ

ประการแรก ทำให้ค่าที่ได้จากการประเมินขาดความตรงจากสภาพที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะเป็นการให้คะแนนตามบุคคลมากกว่าเป็นคะแนนของคุณลักษณะนั้น ๆ

ประการที่สอง การที่ผู้ประเมินมักให้ค่าเฉพาะระดับใดระดับหนึ่ง เป็นการจำกัดขอบเขตของการประเมิน ทำให้อ่านาจจำแนกค่า ความเที่ยงก็ย่อมต่ำด้วย

2. ผลจากการมีปฏิสัมพันธ์มาก่อน (Halo Effect) เป็นความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ถูกประเมินมีอิทธิพลต่อผู้ประเมิน คือ จะให้ค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ประเมินต่อสิ่งนั้น ซึ่งความคลาดเคลื่อนแบบนี้จะเกิดเฉพาะผู้ถูกประเมินบางคนเท่านั้น

3. ความคลาดเคลื่อนแบบใช้ตรรกผิด (Logical Error) เกิดขึ้นเมื่อผู้ประเมินนำตัวแปรอื่นที่ตนเองคิดว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่ประเมิน มามีส่วนในการประเมินด้วย ความคลาดเคลื่อนประเภทนี้ มิได้เกิดจากความลำเอียง แต่เกิดจากการรับรู้มาก่อนของผู้ประเมิน

4. ความคลาดเคลื่อนที่เกินหรือขาดจากความเป็นจริง (Error of Leniency) เกิดจากความพยายามของผู้ประเมินที่จะให้ในด้านดีเกินไป (Easy Rate) หรือในทางตรงกันข้าม ผู้ประเมินพยายามประเมินในด้านต่ำกว่าความเป็นจริง (Hard Rate)

การปรับปรุงและแก้ไขการใช้มาตรฐานค่าให้มีประสิทธิภาพ

เนื่องจากการใช้มาตรฐานค่าก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนดังกล่าวแล้วนั้น จำเป็นต้องหาวิธีการลดความคลาดเคลื่อนให้น้อยลง ซึ่งวิธีการที่เหมาะสมมีสองวิธี คือ

การออกแบบมาตรฐานค่าให้ถูกต้องเหมาะสม และมีวิธีการใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมด้วย (Gronlund, 1976) นอกจากนี้ได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาความคลาดเคลื่อนในการใช้มาตรฐานค่า เพื่อให้มีความเชื่อถือได้ พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (Chase, 1978; Gronlund, 1976; Adams, 1964; และ Guilford, 1954)

การสร้างมาตรฐานค่า

1. ส่วนของชุดสิ่งเร้าที่เป็นลักษณะที่จะให้ประเมินหรือพฤติกรรมที่เลือกมาควรมีลักษณะดังนี้
 - 1) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดมากที่สุด
 - 2) ต้องเป็นอิสระไม่ก้ำกึ่งกับลักษณะอื่น
 - 3) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง
 - 4) มีความเป็นเอกภาพ ไม่ใช่องค์ประกอบของลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันต่ำ
 - 5) คุณลักษณะที่จะให้ประเมินไม่ควรมีมากเกินไป
2. ส่วนของคำตอบที่ให้ความหมายระดับพฤติกรรมจะต้องสร้าง ดังนี้
 - 1) ให้คำนิยามหรือบรรยายระดับพฤติกรรมของแต่ละลักษณะที่จะประเมินให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกันของผู้ประเมิน จะทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างเป็นปรนัยและมีความเที่ยง
 - 2) สิ่งที่อธิบายระดับพฤติกรรมจะต้องมีความต่อเนื่องกันตามลำดับทุกสเกล
 - 3) คำอธิบายสเกลแต่ละพฤติกรรมจะต้องสอดคล้องกับแต่ละลักษณะ
 - 4) ควรเป็นคำอธิบายที่เข้าใจได้ง่ายและตรงกันสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม มากกว่าที่จะใช้คำวิเศษณ์ง่าย ๆ ทั่ว ๆ ไป
 - 5) การอธิบายในทุกสเกลจะต้องเป็นเรื่องเดียวกันและมีความต่อเนื่อง
 - 6) จำนวนช่วงหรือสเกลที่จะประเมินควรสร้างให้เหมาะสม ดังนี้
 - ก) ปกติมักแบ่งช่วงออกเป็น 3-7 ช่วง การแบ่งช่วงยิ่งละเอียดมากขึ้นยิ่งแสดงความแตกต่างได้มาก แต่ไม่ควรมากเกินไปจนแยกความแตกต่างไม่ได้
 - ข) มีการนิยามคำตอบที่ต่อเนื่องของสเกลอย่างชัดเจน
 - ค) ควรมีการสลับช่วงหรือลำดับพฤติกรรมจากมากไปหาน้อย และจากน้อยไปหามาก เพื่อที่จะแก้ปัญหาการประเมินโดยอัตโนมัติ

กระบวนการใช้มาตรฐานราคา

ในการที่จะลดความคลาดเคลื่อนในการใช้มาตรฐานราคา จะต้องมียุทธวิธีใช้ที่เหมาะสม ดังนี้

1. ให้ประเมินทีละคนแล้วเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ไม่ควรเปรียบเทียบกันเอง
2. ถ้าเป็นไปได้ควรมีการประเมินโดยใช้ผู้ประเมินหลายคน แล้วหาค่าเฉลี่ย ซึ่งวิธีนี้จะช่วยลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากแต่ละบุคคลได้
3. ควรประเมินลักษณะใดลักษณะหนึ่งของผู้ถูกประเมินจนครบทุกคน จึงประเมินลักษณะอื่นๆ ต่อไป
4. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงสถานการณ์ที่เป็นไปได้ทั้งหมด แล้ววิเคราะห์ว่าสถานการณ์ใดที่ไม่ใช่เหตุการณ์ปกติ
5. ถ้าผู้ประเมินไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องที่จะประเมินแล้ว ก็ไม่ควรทำ เพราะการประเมินผิดหรือไม่มีความถูกต้องแม่นยำ มีผลเสียมากกว่าไม่ประเมินเสียเลย
6. ผู้ที่รับผิดชอบในการใช้มาตรฐานราคา ควรจะให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานราคาต่อไป
7. ผู้ประเมินพฤติกรรมจะต้องมีโอกาสได้สังเกตพฤติกรรมนั้นๆ
8. ผู้ประเมินจะต้องไม่ประเมินค่าสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง
9. เรื่องที่จะประเมิน จะต้องมีความพอดีและเหมาะสมกับความสามารถของผู้ประเมิน โดยไม่ยุ่งยากเกินไป
10. ผู้ประเมินควรระวังความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์มาก่อน
11. ผู้ประเมินควรมีโอกาสระบุว่าลักษณะใดที่เขาไม่สามารถประเมินได้
12. ควรให้ผู้ประเมินได้รับการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความเป็นปรนัย และป้องกันอคติได้ด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานราคา

จากการที่มาตรฐานราคามีความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นทั้งตัวผู้ประเมิน และการสร้างเครื่องมือ ดังนั้นจึงมีการวิจัยจำนวนมากที่ต้องการตรวจสอบว่ารูปแบบคำตอบ มีผลต่อการตอบมาตรฐานราคาอย่างไร เพื่อพัฒนาสเกลใหม่ ๆ หรือเพื่อปรับปรุงพัฒนาสเกลที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพและประโยชน์สูงสุด ดังจะเห็นได้จากการวิจัยดังต่อไปนี้

Newstead และ Arnold (1989) ได้ศึกษาผลของรูปแบบคำตอบของ
 มาตรฐานค่าที่มีต่อผลการประเมินการสอนของครู โดยให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน
 44 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 108 คน ประเมินประสิทธิภาพของผู้สอน โดยใช้
 แบบประเมินซึ่งเป็นมาตรฐานค่า 3 รูปแบบ คือ แบบบรรยายระดับพฤติกรรม
 แบบกราฟที่มีคำอธิบายหัวท้าย และแบบตัวเลขที่เป็นเปอร์เซ็นต์ของพฤติกรรม โดยศึกษา
 ค่าเฉลี่ย และความตรงเชิงสภาพ ผลปรากฏว่าทั้ง 3 แบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ในค่าเฉลี่ย แต่เมื่อพิจารณารายค่อนพบว่าแบบเปอร์เซ็นต์ของพฤติกรรมแตกต่างจาก แบบ
 กราฟมีคำอธิบายหัวท้าย แต่ไม่มีหลักฐานพอที่จะบอกได้ว่าแตกต่างจากแบบบรรยาย
 พฤติกรรม และผลที่ได้จากการประเมินแบบเปอร์เซ็นต์ของพฤติกรรมมีค่าใกล้เคียงกับผล
 การทำงานจริงมากกว่าอีก 2 แบบ

Dixon และ Bobo (1984) ได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน
 ของมาตรฐานค่าแบบลิเคิร์ตที่มีรูปแบบต่างกัน 2 แบบ คือ แบบที่มีคำอธิบายทุกช่วง
 สเกล และแบบที่มีคำอธิบายเฉพาะจุดปลายสองข้างของสเกล โดยใช้บัณฑิตปริญาตรี
 จำนวน 121 คน ของมหาวิทยาลัย เทกซัส เทช (Texas Tech) เป็นกลุ่มตัวอย่าง
 เครื่องมือเป็นมาตรฐานค่าแบบลิเคิร์ต จำนวน 6 ช่วง จำนวน 58 ข้อ ชุดแรกมี
 29 ข้อแรกเป็นแบบมีคำอธิบายทุกช่วงสเกล และ 29 ข้อหลังเป็นแบบมีคำอธิบายเฉพาะจุด
 ปลาย และชุดที่ 2 เป็นชุดเดียวกันเพียงแต่สลับรูปแบบกับชุดแรก ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ย
 ของมาตรฐานค่าแบบลิเคิร์ตทั้งสองรูปแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ค่าความ
 แปรปรวนต่างกัน โดยแบบมีคำอธิบายเฉพาะจุดปลายมีค่าความแปรปรวนมากกว่าเล็กน้อย

Finn (1972) ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเที่ยงของมาตรฐาน
 ค่าที่มีรูปแบบคำตอบต่างกัน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กรณี คือกรณีที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่าง
 เป็นนิสิตระดับปริญาตรีจำนวน 30 คน แบ่งเข้ากลุ่ม ๆ ละ 10 คน เพื่อประเมินงาน 10
 ชิ้น ซึ่งเครื่องมือเป็นมาตรฐานค่าจำนวน 5 ช่วงที่มีรูปแบบต่างกัน 3 รูปแบบ คือ แบบที่
 มีคำอธิบายทุกสเกล แบบที่มีคำอธิบายเฉพาะสเกลที่ 2 กับ 4 และแบบที่ไม่มีคำอธิบายสเกล
 นอกจากตัวเลข ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของแต่ละงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ค่าเฉลี่ยของ
 แต่ละรูปแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบค่าความเที่ยง ซึ่งคำนวณ
 แบบความสอดคล้องของคะแนนระหว่างชิ้น ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันทุกรูปแบบ เช่น
 เดียวกัน กรณีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตระดับปริญาตรี จำนวน 20 คน สุ่มเข้ากลุ่ม 4
 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน เพื่อประเมินงาน 4 ชิ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าลักษณะการ

อธิบายสเกล กับจำนวนสเกลมีผลต่อคำตอบหรือไม่ รูปแบบคำตอบของมาตรประมาค่าต่างกัน 4 รูปแบบ คือ แบบไม่มีคำอธิบาย แบบมีคำอธิบายสเกลตรงกลาง แบบที่มีคำอธิบายสเกลที่ 1 กับ 3 และ แบบที่มีคำอธิบายสเกลที่ 1 กับ 5 ในแต่ละรูปแบบจะมีจำนวนสเกลต่างกันไป 4 แบบ คือ 3, 5, 7 และ 9 สเกล ตามลำดับ ผลปรากฏว่าทั้งค่าเฉลี่ย และค่าความเที่ยงต่างกัน ในประเภทของงานและจำนวนช่วงอย่างมีนัยสำคัญ แต่จะไม่แตกต่างกันในรูปแบบคำตอบ

Madden และ Bourdon (1964) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของมาตรประมาค่าที่ต่างกัน 7 รูปแบบ คือ แบบกราฟตามแนวนอนมีตัวเลขอธิบายสเกล 1 ถึง 9 จากซ้ายไปขวา แบบกราฟตามแนวตั้งมีตัวเลขอธิบายสเกล 4 ถึง -4 จากบนลงล่าง แบบให้เลือกตัวเลขที่ไม่ต่อเนื่องจาก 4 ถึง -4 จากบนลงล่าง แบบกราฟในแนวตั้งมีตัวเลขอธิบายสเกล 1 ถึง 9 จากบนลงล่าง แบบไม่ต่อเนื่องให้เลือกตัวเลข 1 ถึง 9 จากบนลงล่าง แบบกราฟในแนวตั้งมีตัวเลขอธิบายสเกล 1 ถึง 9 จากล่างไปบน และแบบให้เลือกตัวเลขที่ไม่ต่อเนื่อง 1 ถึง 9 จากล่างไปบน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนฝึกการบิน ลุ่มเข้ากลุ่มๆ ละ 60 คน ทำการประเมินอาชีพ 15 อย่างจำนวน 9 ประเด็น ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของมาตรประมาค่าทั้ง 7 รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

Peters และ McComick (1966) เปรียบเทียบค่าความเที่ยงของมาตรประมาค่าที่ต่างกัน 2 แบบ คือ แบบอธิบายด้วยตัวเลข และแบบที่อธิบายด้วยระดับการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และ 2 ของมหาวิทยาลัยมิดเวสเทอร์น (Midwestern) จำนวน 53 คน เครื่องมือเป็นแบบประเมินการปฏิบัติงาน ซึ่งมี 5 มิติ โดยที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทำแบบประเมินทั้ง 2 รูปแบบ ผลปรากฏว่าแบบอธิบายระดับการปฏิบัติงานมีค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องของคำตอบสูงกว่าแบบที่อธิบายด้วยตัวเลขอย่างมีนัยสำคัญ

Wells และ Smith (1960) เปรียบเทียบค่าความเที่ยงของมาตรประมาค่าแบบซีเมนติก ที่มีคำอธิบายตลอดช่วง กับแบบที่ไม่มีคำอธิบาย กลุ่มตัวอย่างเป็นแม่บ้านที่อาศัยในเมืองนิวยอร์ก จำนวน 400 คน และผู้เชี่ยวชาญ 11 คน วิธีรวบรวมข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้สัมภาษณ์แม่บ้านด้วยแบบสัมภาษณ์ที่เป็นมาตรประมาค่า 2 รูปแบบดังกล่าว ผลปรากฏว่าค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญของแบบที่มีคำอธิบายตลอดช่วงมีค่าสูงกว่าแบบไม่มีคำอธิบายอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับในประเทศไทยได้มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของคำตอบเพียงเล็กน้อยดังนี้
ในปี พ.ศ. 2525 วิชัย บุญชวดวงได้เปรียบเทียบความตรงร่วมสมัยของมาตรวัด
ทัศนคติที่สร้างโดยเทคนิคนี้จำแนกที่ใช้คำคุณศัพท์ต่างมิติกัน โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัด
ทัศนคติต่อวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยสร้างกับแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูของภาควิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แล้วนำมาสร้างรูปแบบคำตอบใหม่ ชุดแรกเป็นคำ
คุณศัพท์ที่อยู่ในมิติด้านประเมินค่าอย่างเดียว ชุดที่ 2 เป็นคำคุณศัพท์ที่อยู่ในมิติด้านประเมิน
มิติด้านศักยภาพ และมิติด้านกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคใต้ ผลการวิจัย
พบว่าแบบวัดที่ใช้คำคุณศัพท์ทุกมิติที่กล่าวมามีความตรงเชิงจำแนกเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2527 มัลลิกา ยวนะเทมีย์ ได้ทำการเปรียบเทียบค่า
ความเที่ยงแบบสอบซ้ำของแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า ที่มีรูปแบบคำตอบ
แตกต่างกัน 6 รูปแบบ คือ แบบตัวอักษร แบบรูปสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ แบบบรรยาย
แบบตัวเลขจากน้อยไปหามาก แบบตัวเลขจากมากไปหาน้อย และแบบกราฟิก โดย
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสหศึกษา กรมสามัญศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 624 คน ผลการวิจัยพบว่าความเที่ยงของแบบประเมิน
ประสิทธิภาพการสอนของครูเมื่อแบบสอบถามมีรูปแบบต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ส่วนในการประเมินตนเองในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
พบว่า รูปแบบคำตอบแบบกราฟิกให้ค่าความเที่ยงสูงสุด และสูงกว่าแบบอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรประมาณค่าดังกล่าวแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามี
การนำมาตรประมาณค่าไปใช้มากในลักษณะการประเมินกระบวนการ ผลผลิต และ
บุคลิกภาพทางสังคมของมนุษย์ จึงได้มีผู้ให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรประมาณค่าเพื่อให้
เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยลง และสิ่งที่มีผู้ให้ความสนใจมากในต่างประเทศ คือ
การพัฒนาการสร้างมาตรประมาณค่าให้เหมาะสมที่จะทำให้ผู้ตอบหรือผู้ประเมินมีความเข้า
ใจเป็นอันเดียวกันในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั่นคือพวกเขามีความเห็นตรงกันว่าผล
ของการประเมินขึ้นอยู่กับการให้ความหมายของสเกลในคำตอบ จึงได้มีการพัฒนาในส่วน
ของสเกลมากขึ้น ทำให้เกิดรูปแบบคำตอบมากมาย ซึ่งแต่ละรูปแบบจะแตกต่างกันไปทำ
ให้ผลของการใช้รูปแบบของมาตรประมาณค่าต่างกันไปด้วย สำหรับประเทศไทยเท่าที่
ผ่านมายังมีผู้ให้ความสนใจในด้านนี้น้อย การสร้างมักจะทำแบบง่ายๆ ตามกันไป จาก
ผลการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่ามาตรประมาณค่าที่มีรูปแบบคำตอบแตกต่างกันจะ
มีผลต่อคำตอบที่ได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะเปรียบเทียบค่าสถิติของมาตรประมาณค่า
ที่มีรูปแบบต่างกันเท่าที่นิยมใช้กันอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรประมาณค่าต่อไป

ตอนที่ 2 นิสัยในการเรียน (Study Habit)

นิสัยในการเรียน (study habit) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมในเรื่อง การเรียนที่ได้รับการฝึกฝนเป็นประจำจนกลายเป็นนิสัย เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน อันประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ เรื่องการใช้เวลาโดยเน้นที่การหลีกเลี่ยง จากการผลัดเวลา (delay avoidance) และวิธีการทำงาน (work methods)

การหลีกเลี่ยงจากการผลัดเวลา หมายถึง เรื่องของความพยายามในการทำงาน เกี่ยวกับการเรียนที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยเร็ว ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง มีการตัดสินใจ อย่างเด็ดเดี่ยวในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักจัดระบบการเรียนการทำงาน มีการวางแผนการเรียนล่วงหน้า ไม่ยอมปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ และ พยายามหลีกเลี่ยงจากสิ่งรบกวนต่างๆ

วิธีการทำงาน หมายถึง เรื่องของกระบวนการทำงานเกี่ยวกับการเรียนที่มี ประสิทธิภาพ โดยใช้เทคนิคและทักษะในการเรียนเพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายมีคุณภาพ (Wrenn, 1964; Brown & Holtzman, 1967)

คำว่าเทคนิคและทักษะในการเรียนมักมีการเข้าใจผิดและสับสนกับคำว่านิสัยใน การเรียนอยู่เสมอ แต่จริงๆ แล้ว ทั้งเทคนิคและทักษะในการเรียนเป็นสิ่งที่ทำให้นิสัยใน การเรียนดีขึ้น โดยที่ทักษะในการเรียน หมายถึง การนำเอาความสามารถพิเศษหรือวิธี การมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน ซึ่งได้แก่ การอ่าน การจดบันทึก ตลอดจนการดึก ษาค้นคว้าวัตถุดิบต่างๆ ในการเรียน ส่วนเทคนิคในการเรียน หมายถึง กระบวนการ ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน ซึ่งได้แก่ วิธีการศึกษาค้นคว้า และกระ ขบวนการแก้ปัญหาต่างๆ ในการเรียน

จากความหมายของนิสัยในการเรียนดังกล่าวมาแสดงให้เห็นว่า นิสัยในการ เรียน เป็นเรื่องของแบบแผนพฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝน จนกลายเป็นนิสัย ซึ่งรวมถึงการมีเทคนิคและทักษะในการเรียนที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อการเรียน และช่วยส่งเสริมให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการใช้ เวลาและวิธีการทำงาน ซึ่งนิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่อง จากนิสัยในการเรียนที่ดีส่วนหนึ่งมาจากเทคนิคและทักษะที่ติดตัวติดกันเอง

การปรับปรุงนิสัยในการเรียน

นิสัยในการเรียนสามารถแสดงออกมาได้สองทางคือนิสัยในการเรียนที่ดี และ นิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ซึ่งโดยทั่วไปเชื่อว่านักเรียนที่มีนิสัยในการเรียนที่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนนักเรียนที่มีนิสัยในการเรียนไม่ดีมักจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื่องจากนิสัยในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ เพราะนิสัยเกิดจากการฝึกฝนหรือปฏิบัติเป็นประจำ ดังนั้น นักเรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงนิสัยในการเรียนของตนเองได้ ซึ่งได้มีผู้ได้เสนอแนวทางปรับปรุงนิสัยในการเรียนไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

ทัสซิง (Tussing, 1949) ได้ให้ความเห็นว่า นิสัยทางการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้ดีขึ้น

แซมมูเอล (Samuele, 1970) ศึกษาพบว่านักเรียนสามารถประหยัดเวลาได้ 1 ใน 3 ถึง 1 ใน 4 ของเวลาเรียนที่เคยใช้ ถ้ารู้จักสร้างนิสัยทางการเรียนที่ดี และจัดระบบวิธีการเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กำหนดตารางเวลาในการเรียน โดยแน่ใจว่าได้ให้เวลาแต่ละวิชาอย่างเพียงพอ และบังคับตนเองให้ปฏิบัติตามได้
2. จัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับตนเองในเวลาทำงาน
3. ตั้งสมาธิอย่างแน่วแน่ปราศจากสิ่งรบกวนจนกว่างานจะเสร็จ
4. ทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่ละวันให้เสร็จ

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะวิธีสร้างนิสัยในการเรียนที่ดี โดยให้ปรับปรุงด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การอ่าน องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ คือ ความเร็วและความเข้าใจในเนื้อหา
- 2) การขีดเส้นใต้ เพื่อเน้นจุดสำคัญที่อาจเป็นปัญหา ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของผู้เขียน เพื่อจดจำได้ง่าย
- 3) การจดโน้ต การจดโน้ตส่วนที่สำคัญที่ได้อ่านหรือรับฟังมา จะช่วยให้จำได้ง่าย
- 4) การทบทวน เมื่อเรียนสิ่งใดมาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวน เพื่อที่จะได้คงความรู้นั้นไว้

5) การเขียนรายงานหรือทำการบ้าน จะต้องศึกษาให้เข้าใจ

6) การใช้ห้องสมุด

7) การใช้เครื่องมืออื่นในการเรียน

แมดดอกซ์ (Maddox, 1963) ได้เสนอแนะวิธีที่บุคคลจะแก้ไข ปรับปรุงทักษะ และนิสัยทางการเรียนของตนให้ดีขึ้นคือ

1. ต้องมีสุขภาพจิตที่ดี
2. ปรับปรุงแนวทางและวิธีการทำงาน โดยมีการวางแผน แบ่งเวลา เรียนและทำงานให้มีประสิทธิภาพ
3. ลดความกังวลและความตื่นเต้นประหม่า โดยการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในใจตนเอง

เรนน์ (Wrenn, 1969) ได้เสนอวิธีการปรับปรุงนิสัยในการเรียนไว้ดังนี้

1. รู้จักการวางแผนการทำงาน
2. รู้จักพัฒนาทักษะการอ่าน
3. รู้จักวิธีการศึกษาบทเรียน
4. รู้จักพัฒนาความจำ
5. รู้จักเพิ่มสมาธิในการเรียน
6. รู้จักวิธีการทำโน้ตย่อสรุป
7. รู้จักวิธีเตรียมตัวสอบ
8. รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง

ทิพาวดี เออมวรรธนะ และสุรพล พยอมแย้ม (2526) ได้ศึกษาพบว่านักศึกษา ที่มีผลการเรียนตกต่ำเกิดจากสาเหตุสำคัญ 5 ประการ และการแก้ไขนิสัยการเรียนให้ดีขึ้น ต้องแก้ไขปรับปรุงที่สาเหตุ ซึ่งได้แก่เรื่อง

1. การแบ่งเวลา
2. จัดระบบให้ตนเอง
3. วิธีการเรียนรู้
4. แรงจูงใจในการเรียน
5. ปัญหาส่วนตัว

ดวงเดือน พิศาลบุตร (2509) กล่าวว่า การที่ครูจะสร้างหรือปรับปรุงนิสัยในการเรียนที่ดีให้แก่แก่นักเรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้คือ

1. วิธีการเรียนและการทำงาน
2. การจัดการตารางเวลาเรียน
3. การจดงาน การจดบันทึกและการทำบันทึก
4. วิธีการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งจะทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ
5. การเตรียมตัวสอบ
6. การท่องหนังสือ
7. การตอบคำถามและการทำข้อสอบ
8. การเขียนรายการ
9. การให้ห้องสมุด

สุโท เจริญสุข (2520) ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตนในเรื่องการเรียนและการสอบ อันจะนำไปสู่ผลการเรียนที่ดี ดังนี้

1. รู้จักการกำหนดเวลาเรียนท่องทวนหนังสือ
2. รู้จักวิธีเรียนให้เข้าใจและจำได้เร็ว
3. รู้จักวิธีส่งเสริมให้มีสมาธิ
4. รู้จักวิธีส่งเสริมความจำ
5. รู้จักมีวิธีเรียนที่มีสมรรถภาพ
6. รู้จักวิธีดูหนังสือเพื่อเตรียมสอบ
7. รู้จักรักษาสุขภาพก่อนและระหว่างสอบ

จากแนวทางในการปรับปรุงนิสัยในการเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า นักเรียนสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมจากการมีนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ให้เป็นผู้ที่มีนิสัยในการเรียนดีได้ โดยนักเรียนจะต้องรู้จักการใช้เวลา และมีวิธีการเรียนการทำงานในเรื่องต่อไปนี้

1. การวางแผนและจัดระบบการทำงาน
2. การไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง
3. การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. การมีความเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ
5. การมีสมาธิในการเรียนการทำงาน
6. การจัดบรรยากาศที่เหมาะสมในการทำงาน
7. การอ่านและจดบันทึก
8. การทบทวนบทเรียน

9. การเตรียมตัวสอบ
10. การทำข้อสอบ
11. การทำการบ้านหรือรายงาน
12. การใช้ห้องสมุด

จากการที่เชื่อว่านิสัยในการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสามารถปรับปรุงได้ จึงได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการหาแนวทางที่จะช่วยเหลือนำนักเรียนในด้านการเรียน โดยการสร้างเครื่องมือวัดนิสัยในการเรียนขึ้น และเครื่องมือที่ได้ชื่อว่ามีชื่อเสียงและนิยมใช้กันมากได้แก่ แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียน (The Survey of Study Habits and Attitudes: SSHA) ของ บราวน์ และโฮลด์แมน (Brown and Hotlman, 1965) ซึ่งมีกระบวนการสร้างและพัฒนาแบบสำรวจ SSHA ดังต่อไปนี้

แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (SSHA) สร้างขึ้นโดย บราวน์ อาจารย์วิทยาลัยเท็กซัสตะวันตกเฉียงใต้ และโฮลด์แมน อาจารย์มหาวิทยาลัยเท็กซัส โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการคือ

- ก. เพื่อศึกษานิสัยและทัศนคติของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่างกัน
- ข. เพื่อช่วยให้เข้าใจนักเรียนที่มีความยุ่งยากหรือมีปัญหาในการเรียน
- ค. เพื่อหาวิธีช่วยเหลือ หรือให้นักเรียนปรับปรุงนิสัยและทัศนคติในการเรียนของตนให้ดีขึ้น

การสร้างแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้เริ่มขึ้นโดยการระดมความรู้ความคิดเห็นจากนักศึกษาระดับปีที่ 1 เกี่ยวกับนิสัยในการเรียนของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ด้วยการประชุมกลุ่ม และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตลอดจนสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และไม่ดีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนโดยตรง และสังเกตในภาคสนาม เกี่ยวกับเทคนิคการเรียนที่ดีและไม่ดี แล้วนำผลจากการศึกษาทั้งหมดมาวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อสร้างเป็นข้อกระทง ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า เป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติและเงื่อนไขในการที่จะทำให้ผลการเรียนดี และทัศนคติต่อการเรียน แรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนที่ดี โดยมีข้อกระทงทั้งหมด 234 ข้อ

นำข้อกระทงที่ได้มาวิเคราะห์วิจารณ์อีกครั้งหนึ่ง พบว่ามีประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้อง จึงตัดออกไป เหลือข้อกระทง 188 ข้อ สร้างเป็นแบบสอบถาม

การพัฒนาในครั้งต่อๆ มา ใช้กลุ่มตัวอย่างเกือบ 4,500 คน จาก 11 วิทยาลัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 จำนวน 22 คู่ คือเป็นนักศึกษาหญิงทอง กับ นักศึกษาที่กำลังรอวินิจฉัย นำผลไปวิเคราะห์เพื่อหาความสามารถในการจำแนกของแต่ละข้อ พบว่ามีข้อที่จำแนกได้อย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 60 ข้อ

ต่อมาได้นำไปพัฒนาอีกครั้งกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 เป็นนักศึกษาชาย 285 คน หญิง 209 คน แล้วนำผลไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 และนำไปหาความสัมพันธ์กับอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นนักศึกษาชาย 219 หญิง 176 คน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (cross-validity) ในกลุ่มชาย 0.50 และกลุ่มหญิง 0.52 เลือกข้อกระทงได้ 102 ข้อ

การพัฒนาในครั้งสุดท้าย นำแบบสอบถามที่ได้ 75 ข้อ ไปใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จาก 10 วิทยาลัย เป็นชาย 358 คน และ หญิง 328 คน นำผลไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ย และกับกลุ่มอีกหนึ่งกลุ่มซึ่งเป็นชาย 1,756 คน และหญิง 1,118 คน โดยแยกเฉลี่ยเป็น 2 ชุด มี 32 ข้อ สำหรับกลุ่มหญิง และ 29 ข้อ สำหรับกลุ่มชาย และ 14 ข้อ ใช้ร่วมกัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม (cross-validity) เป็น .27 ถึง .66 ในกลุ่มชาย และ .26 ถึง .65 ในกลุ่มหญิง เมื่อเฉลี่ยแล้วเป็น .42 ในกลุ่มชาย และ .45 ในกลุ่มหญิง และในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาย จำนวน 1,249 คน หญิง 832 คน ยังได้ตอบแบบตรวจสอบทางจิตวิทยาการศึกษา (American Council on Education Psychological Examination : ACE) พบว่า SSHA กับ ACE มีความสัมพันธ์กันในกลุ่มชาย .25 และในกลุ่มหญิง .34

จากการพัฒนาดังกล่าวตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งปี ค.ศ. 1953 ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 8 ปี สุดท้ายได้ข้อกระทงของแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน จำนวน 75 ข้อ สร้างคู่มือการใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนที่เป็นมาตรฐาน และได้ตีพิมพ์เป็นแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติทางการเรียนของนักเรียน ในปี ค.ศ. 1953 เพื่อเผยแพร่ต่อไป

หลังจากตีพิมพ์ได้ไม่นานทางบริษัทได้ออกสำรวจปัญหาในการใช้ พบว่าผู้ใช้ส่วนมาก ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาและนักแนะแนวขอให้แก้ไข ทั้งนี้เพราะว่ามีปัญหาดังนี้

1. ใน SSHA ฉบับปี 1953 มีปัญหาในการแยกกลุ่มการเฉลี่ยคำตอบระหว่างหญิงกับชาย ซึ่งในความเป็นจริงพบว่ามี ความแตกต่างกันน้อยมากในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียน ของนักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย

2. เนื่องจากการแยกเป็นข้อสำหรับชายหรือสำหรับหญิงแล้ว ทำให้เกิดปัญหาในการแนะนำ เพราะมีบางเรื่องที่ต้องให้คำปรึกษาไม่มี

3. การให้คะแนนแบบรวมเป็นเรื่องเดียวทำให้ไม่เกิดประโยชน์ต่อการแนะนำ ถ้าจัดกลุ่มเป็นประเด็น ๆ จะทำให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1956 จึงได้ระดมนักจิตวิทยา และนักแนะนำมาช่วย ในการปรับปรุงแก้ไข ปรากฏว่าคงเดิมไว้ 65 ข้อ แก้ไขคำเล็กน้อย 5 ข้อ ตัดทิ้ง 5 ข้อ และได้สร้างข้อกระทงเพิ่ม 30 ข้อ ได้ข้อกระทงที่สมบูรณ์จำนวน 100 ข้อ จากนั้นได้ระดมความคิดกันอีกเพื่อแบ่งประเด็นเนื้อหาออกเป็นประเด็นย่อย เพื่อที่จะได้สะดวกในการแนะนำการศึกษา โดยเลือกประเด็นที่นักจิตวิทยาและนักแนะนำมีความเห็นตรงกันร้อยละ 80 ได้ประเด็นทั้งหมด 7 ประเด็น คือ

1. การหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา
2. วิธีทำงาน
3. นิสัยในการเรียน
4. การยอมรับในตัวครู
5. การยอมรับคุณค่าของการศึกษา
6. ทักษะคติในการเรียน
7. นิสัยและทักษะคติในการเรียน

ใน 7 ประเด็นประกอบด้วยประเด็นหลัก 2 ประเด็น คือ นิสัยในการเรียน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นย่อยคือ การหลีกเลี่ยงจากการผลัดเวลาและวิธีทำงาน และทักษะคติในการเรียน ซึ่งประกอบด้วยประเด็นย่อยคือ การยอมรับคุณค่าในตัวครู และการยอมรับคุณค่าของการศึกษา จำนวนข้อกระทงของแบบสำรวจ 100 ข้อ ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อย และต่อมาได้นำไปใช้ในกระบวนการแนะนำหลายครั้ง หลายๆ แห่งในรัฐเท็กซัส จนเป็นที่ยอมรับว่าสามารถวัดนิสัยและทักษะคติในการเรียน และช่วยในการแก้ปัญหาทางการเรียนได้อย่างแท้จริง จึงได้จัดทำเป็นแบบสำรวจนิสัยและทักษะคติในการเรียนของนักศึกษา (Form C)

เนื่องจากแบบสำรวจ ฟอรัมซี ใช้คำที่ไม่เหมาะสมกับเด็กวัยรุ่น จึงไม่สามารถใช้กับนักเรียนระดับมัธยมได้ บราวน์ และโอลด์แมนได้ปรับปรุงใหม่โดยกระบวนการเดิม ผลปรากฏว่าโครงสร้างเนื้อหา และพฤติกรรมต่าง ๆ คงเดิม ปรับแก้เฉพาะสำนวนภาษา ให้เหมาะกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในที่สุดได้แบบสำรวจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ฉบับสุดท้าย จำนวน 100 ข้อ โดยประกอบด้วยประเด็นหลักละ 50 ข้อ และประเด็นย่อยละ 25 ข้อ เรียกว่าแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Form H) และได้นำไปหาคุณภาพครั้งสุดท้ายกับนักเรียนเกรด 7-12 ปรากฏผลดังนี้

ความตรงเชิงโครงสร้างที่หาจากความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบสำรวจ กับ เกรดเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 ของนักศึกษาเกรด 7-12 ได้ค่าสหสัมพันธ์ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .31 ถึง .85 ถ้าแยกตามประเด็นย่อย คือ .41, .47, .35 และ .48 ตามลำดับ

ความเที่ยงคำนวณจากวิธีการสอบซ้ำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแยกตาม ประเด็นย่อยและรวม คือ .95 , .93 , .93 , .94 และ .95 ตามลำดับ

สำหรับคู่มือการใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Form H) ปี ค.ศ. 1965 ต่างไปจากเดิมคือไม่แยกคำตอบระหว่างหญิงกับชาย และการให้คะแนนให้เป็นประเด็นและรวมคือ คะแนนการหลีกเลี่ยงจากการผลัดเวลา (DA) คะแนนวิธีทำงาน (WM) คะแนนนิสัยในการเรียน (SH) คะแนนการยอมรับในตัวครู (TA) คะแนนการยอมรับคุณค่าของการศึกษา (EA) คะแนนทัศนคติในการเรียน (SA) และคะแนนนิสัยและทัศนคติในการเรียน (SO) โดยที่

$$SH = DA + WM$$

$$SA = TA + EA$$

$$SO = SH + SA$$

ส่วนรูปแบบของแบบสำรวจเป็นมาตรฐานค่า แบบ 5 ช่วง โดยให้นักเรียนตอบในกระดาษคำตอบที่มีตัวเลือกเป็น A B C D และ E โดยที่ให้ความหมายของ A B C D และ E ไว้ก่อน

ในต่างประเทศได้มีผู้ศึกษาเพื่อสนับสนุนความเชื่อที่ว่านิสัยในการเรียนสามารถปรับปรุงได้ ดังเช่น Louisr และ Alexakos (1970 อ้างถึงใน เทอด แก้วศรี, 2530) ได้ศึกษาผลของการแนะนำแบบรายบุคคล และแบบกลุ่ม ต่อนิสัยในการเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบว่าวิธีการให้คำปรึกษาต่างกันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนิสัยในการเรียนหรือไม่อย่างไร โดยศึกษากับนักเรียนจำนวน 30 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม กลุ่มที่ให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และแบบให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หลังการทดลองให้นักเรียนทดสอบนิสัยการเรียน พบว่ากลุ่มที่ได้รับคำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีนิสัยในการเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และจากผลการประเมินของครูผู้สอนใน วิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา พบว่าผลการเรียนของกลุ่มทดลองเปลี่ยนแปลงไป แสดงว่า

นิสัยทางการเรียน นั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ ถ้ามีนิสัยในการเรียนดีขึ้น แล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย

นอกจากนี้ Richard & Donald; and Rosemary (1971 อ้างถึงใน เทอด แก้วศรี, 2530) ทำการทดลองกับนักศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนด้วยกระบวนการที่กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจและพอใจในสถานการณ์เรียน และสอนวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคนิคของ SQ3R เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่านิสัยการเรียนเมื่อได้รับการฝึกฝนให้ดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย่อมดีขึ้น

สำหรับในประเทศไทย ยังไม่มีแบบสำรวจนิสัย และทัศนคติในการเรียน ของนักเรียน ดังนั้นในปี 2522 ขจรสุดา เหล็กเพชร คริสมร พุ่มสะอาด และสุจิตร์ ศิริรัตน์ ได้พัฒนา แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา ตามลำดับ เพื่อให้มีแบบสำรวจนิสัยในการเรียนที่เป็นภาษาไทยและเหมาะสมกับคนไทย โดยที่ทั้ง 3 คนได้พัฒนามาจากแบบสำรวจนิสัย และทัศนคติทางการเรียนของ Brown และ Holtzman (SSHA) คือ คริสมร พุ่มสะอาด กับ ขจรสุดา เหล็กเพชร พัฒนามาจาก แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (Form H) ส่วน สุจิตร์ ศิริรัตน์ พัฒนามาจาก แบบสำรวจนิสัย และทัศนคติในการเรียนของนักศึกษา (Form C) ซึ่งกระบวนการพัฒนาของทุกคนคล้าย ๆ กัน ในที่นี้จะเสนอเฉพาะขั้นตอนและกระบวนการพัฒนา แบบสำรวจทัศนคติและนิสัยในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของคริสมร พุ่มสะอาด เท่านั้น ซึ่งกระบวนการพัฒนามีดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาโครงสร้างและรายละเอียดในการสร้าง SSHA ตลอดจนศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และทักษะในการเรียนที่ดี จากหนังสือ เอกสารและวารสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนิสิตปริญญาโท ที่เคยสอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นเวลาหลายปี เกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียนและการทำงาน ของนักเรียน จากนั้นจึงนำข้อความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นข้อคำถามจำนวน 320 ข้อ ที่ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาย่อยและเนื้อหาหลักตามโครงสร้างเนื้อหาของบราวน์และโฮลด์แมน คือ

1. นิสัยในการเรียน (Study Habits) จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ
 - 1.1 การหลีกเลี่ยงจากการผลัดเวลา (Deley Avoidance)
 - 1.2 วิธีทำงาน (Work Method)

2. ทักษะคิดต่อการเรียน (Study Attitudes)

2.1 การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval)

2.2 การยอมรับคุณค่าของการศึกษา (Education Acceptance)

ขั้นที่ 2 นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 โรงเรียนราชานุเคราะห์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 45 คน และนิสิตปริญญาโทแผนกวิจัยการศึกษา จำนวน 10 คน ที่มีอาชีพครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อปรับปรุงด้านภาษา ความไม่ชัดเจนของคำสั่ง ความไม่เหมาะสมและซ้ำซ้อนของเนื้อหา และกำหนดเวลาในการทำแบบสำรวจที่เหมาะสม

ขั้นที่ 3 จากขั้นที่ 2 เหลือข้อกระทง 290 ข้อ นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 200 คน จากโรงเรียนพิบูลย์วิทยาลัย และโรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทง โดยเลือกเฉพาะข้อที่สามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นผู้ที่มีนิสัย และทัศนคติในการเรียนดีและไม่ดีได้ โดยใช้เทคนิค 25 % เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก 2.00 ขึ้นไป เหลือข้อกระทง 120 ข้อ

ขั้นที่ 4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงจากขั้นที่ 3 ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 จำนวน 400 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ คือค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค และหาความตรงเชิงโครงสร้างกับเกรดเฉลี่ย และทำการคัดเลือกข้อกระทงที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ คือ เลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก 2.68 ขึ้นไป ได้ข้อกระทง 100 ข้อ จำแนกเป็นข้อความทางบวก 39 ข้อ ทางลบ 61 ข้อ ซึ่งเป็นเรื่องการหลีกเลี่ยงจากการผลัดเวลา วิธีทำงาน การยอมรับในตัวครู และการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา ด้านละ 25 ข้อ

ขั้นที่ 5 นำแบบสำรวจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกองการมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 6 จำนวน 9,807 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือครั้งสุดท้าย ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง คำนวณโดยวิธีหาค่าอัลฟา จำแนกตามประเด็นย่อยของแบบสำรวจ และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 และรวมทั้งฉบับ พบว่าได้ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในสูง คือมีค่าดังต่อไปนี้

ประเด็น	ค่าความเที่ยง		
	มค.4	มค.5	รวม
ด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา	.84	.82	.83
ด้านวิธีการทำงาน	.82	.80	.81
ด้านการยอมรับในตัวครู	.83	.83	.83
ด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา	.80	.77	.79
รวมแบบสำรวจทั้งฉบับ	.94	.93	.94

ค่าความตรงเชิงโครงสร้าง คำนวณโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบสำรวจ กับเกรดเฉลี่ยของคะแนนสัมฤทธิผลทางการเรียนในหมวดวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ปรากฏผลดังนี้คือ

ประเด็น	ค่าความตรง
ด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา	.06 ถึง .14
ด้านวิธีการทำงาน	.06 ถึง .16
ด้านการยอมรับในตัวครู	-.02 ถึง .03
ด้านการยอมรับคุณค่าทางการศึกษา	-.07 ถึง .08
แบบสำรวจทั้งฉบับ	.01 ถึง .11

เมื่อพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ว่ามีค่าค่อนข้างต่ำโดยเฉพาะเรื่องทัศนคติในการเรียนทั้ง 2 ประเด็น แต่ในเรื่องนิสัยในการเรียนทั้ง 2 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเกรดเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 ทุกวิชา ยกเว้นด้านการทำงานกับวิชาวิทยาศาสตร์

ซึ่งผู้สร้างได้อธิบายว่าเป็นดังนี้อาจเป็นเพราะมาตรฐานในการให้ระดับคะแนนในแต่ละวิชาของแต่ละโรงเรียนอาจไม่เหมือนกัน จึงมีผลให้มีค่าความสัมพันธ์ต่ำ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการพัฒนาแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายดังกล่าว พบว่าน่าเชื่อถือได้ ดังที่ อนาตาซี (2519) กล่าวว่าแบบสอบที่สร้างจะมีประสิทธิภาพในการทำนายได้ ถ้าแบบสอบนั้นมีสหสัมพันธ์กับเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่ว่าจะค่าสหสัมพันธ์จะต่ำเพียงใด โดยแบบสอบจะต้องมีข้อดีในด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่าเครื่องมือในการวัดนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้ สามารถวัดนิสัยในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้จริง และยังสามารถนำไปใช้ในการแนะแนว เพื่อปรับปรุงนิสัยในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย